

Meditsiinieetika ARTH02001, 3EAP

L7 Meedikute kollegiaalsed suhted

Andres Soosaar
Verbitas OÜ

Lähtepositsioonid I

- Moodne meditsiin on mitmekesine kollektiivne ettevõtmine, kus erialased kooslused sidestuvad meditsiiniväliste sotsiaalsete süsteemidega;
- Meedikud peavad parimal võimalikul sobitama patsiendi, ühiskonna, professioni ja isiklikud huvid ja eesmärgid.

Lähtepositatsioonid II

- Meditsiinilisi kooslusi iseloomustab jätkuvalt selge tööjaotus ja üsna tugev hierarhia ametikoha ja kompetentsi alusel;
- Samas on meditsiinilistes kooslustes väga tugev kollegiaalsus eesmärgiga panna need tegutsema parimal võimalikul viisil;
- Meedikutel ei ole pelgalt kohustused, vaid ka päris suured õigused.

Hierarhiad meedikute kooslustes (WMA arstieetika käsiraamatu j)

- Mõned meditsiini valdkonnad on teistest prestiižikamad;
- Erialsisesed hierarhiad – akadeemilise keskkonna olla teistest mõjukamad olevat;
- Konkreetse patsiendi ravimisel on hierarhia tipus tema raviarst ning arstid kipuvad teistest raviasutusest töötavatest spetsialistidest mõjukamad olevat.

Arst peab hoolitsema oma tsunfti arengu ja jätkusuutlikkuse eest

Hippokratese vandest: ... ning pidades tema (*st õpetaja, AS*) järglasi oma vendadega võrdseiks ning **õpetada nendele, kui see nende soov peaks olema, seda kunsti tasuta ja lepinguta**; lasta neid osa saada nõuandest ja õpetusest nagu lepingu allakirjutanud ja arstliku seaduse järele vande andnud õpilased, **teistele aga õpetust mitte andes.**

Eesti arstieetika koodeksist (EAEK),

http://www.arstideliit.ee/et/eetika/Eesti_arstieetika_koodeks.doc :

- Arst peab suhtuma oma õpetajatesse austuse ja tänuga.
- Arsti kohus on osaleda arstlike kutseorganisatsioonide tegevuses, pidevalt täiendada oma erialateadmisi ja -oskusi ning jagada neid ka kolleegidega.

WMA RMEK kollegiaalsusest meediku-patsiendi suhte kontekstis

- ARST EI TOHI kahjustada kolleegi arsti-patsiendi suhet, et meelitada endale tema patsiente.
- ARST PEAB suhtlema kolleegidega, kes on seotud sama patsiendi ravimisega, kui see osutub meditsiiniliselt vajalikuks. Sellise suhtlemise korral peab järgima patsiendi andmete konfidentsiaalsuse nõuet ning piirduma üksnes vajaliku teabega.

„Omandiõigus“ patsientide suhtes

- Kliinilise eetika mitmed alustõed väärtustavad meedikute erilist soosivat suhtumist „oma“ patsientide suhtes;
- Niisugune positiivselt diskrimineeriv suhtumine võib vahendeid valimata järgimisel kaasa tuua ebakollegiaalsust ning ükskõikset suhtumist kolleegide patsientidesse

Aus konkurents

EAEK: Patsiendi suunamisel teise arsti juurde ei tohi lähtuda materiaalse kasu saamise eesmärgist. Arst ei tohi põhjendamatult määrata uuringuid ja raviprotseduure ega vajaduseta suunata patsienti teiste arstide konsultatsioonidele.

Arst kui ühiskonna teenistuses olev ekspert

EAEK:

- Eksperti ülesandeid täitev arst peab uuritavat oma rollist teavitama. Raviarst ei saa olla ekspertiks oma patsienti puudutavas kohtuarstlikus, töövõime- või muus ekspertiisis.
- Arst tohib tunnistustes, õiendites ja ekspertiisides kinnitada ainult seda, mida ta vaatluse, kogutud andmete ja kaalutluse alusel arvab end olevat õigustatud tegema.

Arst ja reklaam

EAEK:

- Arst võib oma vastuvõttust teavitades avaldada oma nime, teaduskraadi, eriala, ametinimetuse, vastuvõtu aja ja koha ning kontaktandmed. Sobimatu on oma vastuvõttu reklaamida sagedase ja pealetükkiva kuulutamisega ning oma isikut esile tõsta.
- Arstil ei sobi osaleda mis tahes diagnoosimis- ja ravimeetodite, ravimite ja teiste kaupade kommertsreklaamides meedias, kus tarbijate mõjutamiseks kasutatakse ära arsti ameti ja isiku autoriteeti ning usaldusväärsusust.

Kollegiaalsed suhted

- WMA RMEK: Arst peab oma kolleegidega käituma nii, nagu ta soovib, et need temaga käituksid.
- EAEK: Arst peab suhtuma kolleegidesse austuse ja lugupidamisega. Tuleb hoiduda ebakorrektselt käitumisest teise arsti suhtes ja alandavatest märkustest tema isiku, teadmiste, oskuste ning kutsetegevuse kohta.

Kollegiaalne otsustamine

EAEK:

- Ebaselgetel juhtudel on arst kohustatud konsulteerima kolleegidega. Teine arst peab kolleegi nõustama oma parimate teadmiste ja oskuste kohaselt, tehes seda kas vahetult või elektrooniliste kanalite kaudu. Ka pärast konsultatsiooni saamist vastutab raviarst ikkagi täielikult tehtavate otsuste, ravi ja soovitude eest.
- Vajaduse korral kutsutakse kokku eriarstidest koosnev konsiilium, mille otsus on arstile siduv.

Konfliktide lahendamine

- EAEK: Arstliku tegevuse käigus tekkinud lahkarvamusi on arstid kohustatud lahendama eelkõige omavahel. Arst ei pöördu kolleegidega tekkinud lahkarvamuste lahendamiseks ajakirjanduse poole. Eetilised probleemid lahendatakse vastavalt Eesti Arstide Liidu põhikirjale.

Huvide konfliktid ja nende vältimine I

- Igal inimesel ja organisatsioonil tuleb realiseerida erinevaid sotsiaalseid rolle ning ühed rollid võivad kergendada või raskendada teiste realiseerimist;
- Kui varasemalt peeti loomulikuks, et kolmanda rolli saavutamine aitas kaasa neljanda realiseerimisele, siis tänapäeval peetakse teatud rollide teatud koostoimeid korruptiivseteks (nt ametiseisundi kuritarvitamine, onupojapoliitika jt).

Huvide konfliktid ja nende vältimine II

- Ka tervishoiu institutsioonides on võimalikud huvide konfliktid (nt kaadrivalikutes, ravimite ja seadmete soetamisel, teadustöö tegemisel jms) oluliseks probleemiks.
- Paljudes institutsioonides on kehtestatud eeskirjad, mis defineerivad ja lahendavad võimalikke ja tegelikke huvide konflikte.
- Huvide konflikti lahendamine algab selle olemasolu tunnistamisest ja deklareerimisest.

Suhtumine kolleegi probleemidesse

- EAEK: Arst ei tohi tähelepanuta jätta kolleegi tervislikust seisundist, erialase ettevalmistuse tasemest või muudest asjaoludest tingitud ebapädevust või ebaprofessionaalsust, kui see võib ohustada praeguste või tulevaste patsientide heaolu. Sellisel juhul on iga arsti kohus sekkuda ja vestelda kolleegiga ning pakkuda oma abi. Kui sellest pole kasu, tuleb probleemist teavitada kolleegi administratiivset ülemust või Eesti Arstide Liidu eestseisust.

Ringkaitsest

- Arstide ringkaitse on tegevus, kus arstid ja nende organisatsioonid üritavad varjata kolleegide tõsiseid eksimusi „tsunftiau“ jt argumentide nimel;
- Samas peavad arstid seisma oma elukutse ja ala maine ja käekäigu eest;
- Sotsiaalministeeriumi juures asub tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjon, mis menetleb arstiabi osutamiseiga seotud kaebusi.

WMA RMEK

ARST PEAB oma patsientide ja kolleegidega suhtlema ausalt ning teavitama pädevaid ametiasutusi nendest arstidest, kes tegutsevad ebaeetiliselt või oskamatult või kes tegelevad pettusega.

Arstivanne kollegiaalsusest

- Suhtun oma kolleegidesse austusega ega keeldu abist, kui nad oma patsiente ravides minu poole pöörduvad.
- Täiendan pidevalt oma teadmisi ja oskusi ning jagan neid oma kolleegidega.
- Hoian kõrgel arstikutse au nii patsientide kui kogu ühiskonna ees.

WMA GD kollegiaalsuse loomusest

- SELLEST HETKEST ALATES, KUI
MINUST SAAB ARSTKONNA LIIGE,

....

on MINU KOLLEEGID minu õed ja vennad;

AS: Raske on õe-venna suhet sobitada
totaalse lepinguliste suhete sotsiaalse
malliga.